

Rolnummer 1427
Arrest nr. 119/99 van 10 november 1999

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over de artikelen 56 en 57 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gesteld door het Arbeidshof te Bergen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters H. Boel, P. Martens, E. Cerexhe, H. Coremans en A. Arts, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest van 2 oktober 1998 in zake de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (R.K.W.) tegen C.D., waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 8 oktober 1998, heeft het Arbeidshof te Bergen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Vloeit uit de combinatie van de artikelen 56, § 2, eerste lid, 1°, *littera a*), en 57 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag een met het voorschrift van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet onverenigbare discriminatie voort tussen de werknemers van de privé-sector en die van de openbare sector die, lang vóór de pensioenleeftijd, worden getroffen door een arbeidsongeschiktheid of invaliditeit : terwijl eerstgenoemden in de meeste gevallen de in artikel 56, § 2, eerste lid, 1°, *littera a*), bedoelde uitkering zullen genieten vooraleer zij worden gepensioneerd en bijgevolg nadien het recht op verhoogde bijslag zullen behouden, zullen laatstgenoemden in de regel kunnen worden gepensioneerd vooraleer zij dat recht hebben kunnen verwerven ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Als technisch diensthoofd bij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (N.M.B.S.), is C.D. gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid vanaf 1 januari 1991. Een geneesheer-deskundige heeft, voor rekening van de R.K.W., besloten dat hij een arbeidsongeschiktheid had van minstens 66 pct. sinds 13 september 1990 en een invaliditeit van minstens 66 pct. van 18 maart 1991 tot 31 december 1994. De R.K.W. heeft hem kinderbijslag toegekend tegen het verhoogd tarief wegens zijn invaliditeit, bij een beslissing van 11 maart 1992, maar op 13 augustus 1992 is hem het genot van die verhoging onttrokken om reden dat hij die pas had kunnen genieten vanaf de zevende maand van zijn ongeschiktheid (artikel 56, § 2, van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders). De R.K.W. stelde daarentegen vast dat wegens zijn oppensioenstelling de betrokkene recht had op verhoogde kinderbijslag, maar met toepassing van de artikelen 42*bis* en 57, dit wil zeggen tegen een lager tarief, waardoor een onverschuldigd bedrag van 22.752 frank aan het licht kwam. De Arbeidsrechtbank te Bergen, waarbij C.D. de zaak aanhangig had gemaakt, was van mening dat zijn voortijdige oppensioenstelling hem niet het genot van artikel 56, § 2, kon ontzeggen en dat het niet billijk zou zijn artikel 57 toe te passen, dat de pensioenen van de openbare sector beoogt die wegens de pensioenleeftijd en niet wegens ongeschiktheid worden toegekend.

Het Arbeidshof te Bergen, waarbij de R.K.W. de zaak aanhangig had gemaakt, oordeelde bij een arrest van 20 juni 1997 dat de betrokkene aan de voorwaarden voldeed om de met toepassing van de artikelen 57, eerste lid, 2°, en 56, § 2, eerste lid, 1°, a), verhoogde bijdragen te genieten. Overwegende dat, voor de toepassing van artikel 57, er geen onderscheid diende te worden gemaakt naargelang het pensioen verschuldigd was wegens de leeftijd of wegens lichamelijke ongeschiktheid, stelde het bij een arrest van 2 oktober 1998 de voormelde prejudiciële vraag.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 8 oktober 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 26 oktober 1998 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 4 november 1998.

Memories zijn ingediend door :

- C.D., wonende te 7190 Ecaussines, rue Delval 12C, bus 1, bij op 7 december 1998 ter post aangetekende brief;

- de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers, waarvan de zetel is gevestigd te 1000 Brussel, Trierstraat 70, bij op 10 december 1998 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 11 december 1998 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 28 december 1998 ter post aangetekende brieven.

C.D. heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 14 januari 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 30 maart 1999 en 28 september 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 8 oktober 1999 en 8 april 2000.

Bij beschikking van 14 juli 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 29 september 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 16 juli 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 29 september 1999 :

- zijn verschenen :

. Mr. S. Jauniaux, advocaat bij de balie te Bergen, voor C.D.;

. Mr. P. Kesteman *loco* Mr. M. Blondiau, advocaten bij de balie te Bergen, voor de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers;

. Mr. J. Vanden Eynde, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en G. De Baets verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van de Ministerraad

A.1. Na een analyse van de evolutie van de van toepassing zijnde wetsbepalingen, onderstreept de Ministerraad dat het de bedoeling van de wetgever is de kinderbijslag te handhaven en zelfs de vermeerdering ervan, ten voordele van kinderen van werknemers van alle categorieën of sectoren door elkaar, die tijdelijk of definitief hun beroepsinkomsten hebben verloren en lagere vervangingsinkomens genieten, wegens ziekte, ongeval of omdat ze de pensioenleeftijd hebben bereikt.

A.2. De in het geding zijnde bepalingen maken geen enkel onderscheid tussen de werknemers van de openbare sector en die van de privé-sector.

A.3. Wegens de bestaande verschillen tussen de stelsels die van toepassing zijn op de privé-sector en de openbare sector, kunnen de begunstigden van pensioenen van de ene en de andere sector niet als vergelijkbare personen worden beschouwd (arresten nrs. 46/94 en 39/97).

A.4. Zelfs in de veronderstelling dat een vergelijking mogelijk zou zijn, worden de werknemers van de beide sectoren op strikte voet van gelijkheid geplaatst. De gestelde vraag komt in werkelijkheid neer op de vraag of het gelijkheidsbeginsel vereist dat de bijzondere situatie van de werknemer van de openbare sector die op pensioen wordt gesteld wegens lichamelijke ongeschiktheid, vóór de zevende maand van zijn ongeschiktheid, op verschillende wijze wordt behandeld in vergelijking met alle andere gepensioneerde werknemers.

De identieke behandeling berust op een objectief en relevant criterium, in zoverre het ertoe strekt voor alle werknemers de handhaving in te stellen van het recht op kinderbijslag dat ze genoten bij hun oppensioenstelling, een recht dat evenzeer beperkt of afgeschaft had kunnen worden.

A.5. Het gelijkheidsbeginsel zou eventueel slechts dan kunnen worden geschonden, wanneer er noodzakelijkerwijze of meestal minder dan zes maanden waren tussen de datum van het begin van de arbeidsongeschiktheid en de datum van oppensioenstelling. Zulks is niet het geval. De situatie van de betrokkene blijkt uitzonderlijk en het is niet mogelijk daaruit het bestaan af te leiden van een substantiële categorie waarvan de situatie hoofdzakelijk verschillend zou zijn van elke andere.

Het buitengewone karakter van de beoogde situatie wordt door de statistische onbeduidendheid ervan onderstreept : het aantal gepensioneerden van de privé-sector dat daadwerkelijk de betaling van het in artikel 50ter van de gecoördineerde wetten beoogde supplement geniet, moet op ongeveer 10 pct. worden geraamd terwijl een gelijkwaardig, zo niet hoger percentage van gepensioneerden van de openbare sector een dergelijk supplement geniet.

A.6. Ten slotte doet een uitvoeringsbesluit de hoedanigheid van « geprivilegieerde » rechthebbende verliezen voor al diegenen wier inkomen een zeker bedrag overschrijdt (koninklijk besluit van 12 april 1984, gewijzigd bij dat van 25 november 1991).

A.7. De Ministerraad besluit : « rekening houdend met het feit dat de pensioenbedragen in de openbare sector over het algemeen hoger zijn, is de hiervoor in herinnering gebrachte raming van de R.K.W. des te betekenisvoller daar het koninklijk besluit van 12 april 1984 in de openbare sector kennelijk een veel grotere vermindering doorvoert van het aantal personen die daadwerkelijk de in de artikelen 42bis en 57, 56, § 2, en 50ter bedoelde supplementen kunnen genieten ».

Memorie van de geïntimeerde voor het Arbeidshof

A.8. De betrokkene betoogt dat het abnormaal is dat de invaliditeitsuitkering recht geeft op het verhoogd tarief van artikel 50ter maar niet het voortijdig pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid, « tenzij de administratie het verstand heeft om de zes maanden ongeschiktheid af te wachten alvorens voortijdig op pensioen te stellen wegens lichamelijke ongeschiktheid ». Hij voegt daaraan toe dat die anomalie in zijn geval des te duidelijker is daar hij « sinds 19 augustus 1988 aan de ziekte leed die zijn arbeidsongeschiktheid heeft

teweegebracht en ten gevolge van die ziekte reeds verscheidene periodes arbeidsongeschikt was, waaronder één periode die langer dan zes maanden duurde ».

A.9. Hij is van mening dat artikel 57 van de gecoördineerde wetten onbillijke situaties in het leven roept, indien het zo wordt geïnterpreteerd dat het niet alleen de wegens de pensioenleeftijd toegekende pensioenen van de openbare sector beoogt, maar ook diegene die wegens lichamelijke ongeschiktheid worden toegekend. In de privé-sector, hangt de oppensioenstelling immers af van een objectief element – de leeftijd – of de persoonlijke beslissing van de betrokkene, zodat hij meester blijft over de beslissing om zijn aanvraag uit te stellen, zodat hij voldoet aan de gecombineerde voorwaarden van de artikelen 56, § 2, en 57 om de kinderbijslag tegen verhoogd tarief te genieten. In de openbare sector is het mogelijk dat de pensionering enkel van een administratieve beslissing afhangt waarop de betrokkene niet de minste vat heeft. Daaruit volgt, volgens hem, dat de Belgen niet gelijk zijn, naargelang zij in de openbare sector of in de privé-sector werken.

Memorie van de R.K.W.

A.10. De R.K.W. is van mening dat de werknemers van de privé-sector en die van de openbare sector geen vergelijkbare categorieën vormen wat betreft de regels in verband met de oppensioenstelling.

A.11. Nadat de R.K.W. het mechanisme van de wet in herinnering heeft gebracht, wijst hij erop dat, overeenkomstig het door de wetgever nagestreefde doel, artikel 57 een mechanisme van vrijwaring van verkregen rechten instelt, waarbij de handhaving van het recht op de verhoogde bijdragen, zowel in de privé-sector als in de openbare sector, op basis van hetzelfde objectieve criterium van toepassing is : langer dan zes maanden arbeidsongeschikt zijn op het ogenblik van de oppensioenstelling.

A.12. In werkelijkheid wordt in de prejudiciële vraag ervan uitgegaan dat de oorzaken van en voorwaarden voor de oppensioenstelling in de openbare sector verschillen van die welke van toepassing zijn in de privé-sector, doordat in een eerdere fase dan de in artikel 57 beoogde situatie, andere wettelijke of reglementaire bepalingen worden toegepast, aangezien de werknemers van de openbare sector in de regel gepensioneerd kunnen worden vooraleer zij het recht op de verhoogde kinderbijslag hebben kunnen verkrijgen.

A.13. De in het geding zijnde bepalingen wordt verweten dat zij het doel dat zij nastreven ten aanzien van de werknemers van de overheidssector niet bereiken, maar zij zouden enkel discriminerend zijn indien noodzakelijkerwijze, of meestal, de tijdspanne tussen de datum van het begin van de arbeidsongeschiktheid en die van de oppensioenstelling minder dan zes maanden zou bedragen. Dat is echter niet het geval, aangezien de situatie te dezen uitzonderlijk is. Er dient te worden opgemerkt dat het percentage van gepensioneerden die het in artikel 50ter beoogde supplement genieten in de privé-sector en in de openbare sector ongeveer gelijk is.

Memorie van antwoord van de geïntimeerde voor het Arbeidshof

A.14. De interpretatie van artikel 57 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag, zoals die is gepreciseerd door het Arbeidshof te Bergen in zijn arrest van 20 juni 1997, die erin bestaat te oordelen dat dit artikel de pensioenen van de openbare sector beoogt die zijn toegekend wegens de pensioenleeftijd en wegens lichamelijke ongeschiktheid, roept een ongelijkheid in het leven om de in de door de betrokkene neergelegde memorie aangevoerde redenen.

In zoverre dat artikel 57 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag daarentegen zo is geïnterpreteerd dat het enkel de wegens de pensioenleeftijd toegekende pensioenen van de openbare sector beoogt, verdwijnt de discriminatie en wordt die bepaling verenigbaar met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

- B -

B.1. Artikel 40 van de bij het koninklijk besluit van 19 december 1939 samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders verleent voor de rechtgevende kinderen een maandelijksse bijslag van een bedrag dat, krachtens artikel 50ter, wordt verhoogd met een supplement «voor de kinderen van een arbeidsongeschikte werknemer, bedoeld in artikel 56, § 2».

B.2. Artikel 56, § 2, bepaalde vóór de wijziging ervan bij de wet van 22 februari 1998 :

« Kinderbijslag tegen de bij artikel 40 bepaalde bedragen verhoogd met de bijslagen bepaald in artikel 50ter wordt verworven door :

1° de zieke of door ongeval getroffen werknemer :

a) die een in de wetgeving betreffende de ziekte- en invaliditeitsverzekering bepaalde uitkering wegens arbeidsongeschiktheid geniet vanaf de zevende maand van het tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid of gedurende het invaliditeitstijdvak. [...] »

Dat artikel is gewijzigd bij artikel 25, 3°, van de wet van 22 februari 1998 houdende sociale bepalingen, dat in werking is getreden op 9 januari 1990 met toepassing van artikel 53, 2°, van dezelfde wet. Artikel 56, § 2, bepaalt sinds die wijziging :

« [...] »

1° de zieke of door ongeval getroffen werknemer of de werkneemster in bevallingsrust :

a) die een in de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, bepaalde uitkering wegens arbeidsongeschiktheid of moederschap geniet vanaf de zevende maand van het tijdvak bestaande uit primaire ongeschiktheid en eventueel bevallingsrust of gedurende het tijdvak bestaande uit invaliditeit en eventueel bevallingsrust; deze bepaling is eveneens toepasselijk indien deze uitkering wordt toegekend krachtens artikel 136, § 2, van dezelfde wet;

[...] »

B.3. Artikel 57 van dezelfde gecoördineerde wetten bepaalt :

« Onverminderd artikel 56, § 2, zijn rechthebbende op kinderbijslag tegen de bedragen, bepaald in artikel 40, eventueel verhoogd met de bijslagen, bedoeld in artikel 42bis :

1° De arbeider die, krachtens de wetten betreffende de verplichte verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood, een ouderdomspensioen geniet of die, na de leeftijd van 60 jaar te hebben bereikt, een ouderdomsrente geniet krachtens een regel die toepasselijk is op alle arbeiders of op zekere categorieën arbeiders behorend tot éénzelfde onderneming;

2° De arbeider die een pensioen geniet ten laste van de Staat, een provincie, een gemeente of van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen.

Bovendien moet de pensioengerechtigde in de loop van de twaalf maanden die zijn pensionering onmiddellijk voorafgaan de voorwaarden vervuld hebben om aanspraak te maken op ten minste zes maandelijks forfaitaire bijlagen krachtens deze wetten. »

B.4. De geïntimeerde voor het Arbeidshof, die sinds 18 september 1990 arbeidsongeschikt is, maar voortijdig op pensioen is gesteld op 1 januari 1991, heeft de zevende maand van ongeschiktheid, die hem toestaat de verhoogde bijlagen te krijgen, pas op 18 maart 1991 bereikt, zijnde na zijn oppensioenstelling.

Hoewel de geïntimeerde aan één van de in artikel 57 vereiste voorwaarden voldeed, in zoverre hij een rustpensioen genoot ten laste van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, voldeed hij echter niet aan de voorwaarde waarbij is vereist dat hij reeds zes maandelijks forfaitaire bijlagen zou hebben getrokken tijdens de twaalf maanden die zijn oppensioenstelling voorafgaan.

B.5. Het Arbeidshof te Bergen vraagt of de gecombineerde toepassing van die bepalingen geen discriminatie teweegbrengt onder de op pensioen gestelde werknemers, naargelang zij in de privé-sector of in de openbare sector hebben gewerkt, wanneer zij lang vóór de pensioenleeftijd door arbeidsongeschiktheid of invaliditeit worden getroffen. In de privé-sector zouden zij in de meeste gevallen verhoogde bijlagen genieten vóór hun oppensioenstelling en zouden zij na die oppensioenstelling het genot ervan behouden. In de openbare sector, kunnen zij «in de regel op pensioen worden gesteld vooraleer zij dat recht hebben kunnen verkrijgen » en zouden zij, in dat geval, die bijlagen dus niet kunnen genieten.

B.6. De werknemers van de openbare sector en de werknemers van de privé-sector zijn, inzake sociale zekerheid, onderworpen aan verschillende stelsels die aan eigen bijzondere kenmerken van die twee sectoren beantwoorden. Die beide categorieën van werknemers willen vergelijken om te onderzoeken of de verschillende regels die op hen van toepassing

zijn niet discriminerend zijn, zou erop neerkomen dat de specifieke kenmerken van die beide sectoren worden miskend.

Te dezen echter wordt het Hof ondervraagd over wetsnormen die zonder onderscheid van toepassing zijn op de werknemers van de privé-sector en op die van de openbare sector. Ten aanzien van de toepassing van die teksten, moeten de beide categorieën van werknemers als vergelijkbaar worden aangezien, vermits de wetgever hun een in beginsel identieke behandeling heeft voorbehouden.

B.7. De in het geding zijnde bepalingen hebben tot doel voor de gepensioneerde werknemers het recht dat zij hadden, tijdens het jaar dat hun oppensioenstelling voorafgaat, op verhoogde kinderbijslag wegens arbeidsongeschiktheid of invaliditeit te handhaven.

B.8. Wat betreft de verhoging van de kinderbijslag, zijn de aan een arbeidsongeschiktheid verbonden gevolgen bij de oppensioenstelling in het ene en het andere geval verschillend : in de privé-sector wordt het in artikel 57, 2°, geformuleerde vereiste pas beoordeeld op het ogenblik waarop de werknemer de wettelijke pensioenleeftijd bereikt; in de openbare sector kan het ook worden beoordeeld op het ogenblik waarop de werknemer vroegtijdig op pensioen wordt gesteld wegens gezondheidsredenen.

B.9. De eenvormige toepassing van de in het geding zijnde regelen op wezenlijk verschillende situaties geeft aanleiding tot een discriminatie, vermits zij ertoe kan leiden dat in bepaalde gevallen gepensioneerde werknemers van de openbare sector het genot van verhoogde bijslag wegens invaliditeit wordt ontzegd, zonder dat dit verschil in behandeling op een redelijke verantwoording berust.

B.10. Daaruit volgt dat, binnen de perken waarin zij is afgebakend, de prejudiciële vraag bevestigend dient te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 57, 2°, van de bij het koninklijk besluit van 19 december 1939 samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre, voor de werknemers van de openbare sector, het de kinderbijslag tegen het in artikel 56, § 2, bedoelde verhoogde tarief enkel toestaat op voorwaarde dat zij voldaan hebben aan de vereiste voorwaarden om aanspraak te maken op minstens zes maanden forfaitaire bijslagen, in de loop van de twaalf maanden die onmiddellijk voorafgaan aan hun oppensioenstelling.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 10 november 1999.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior